

ליום הזיכרון לחללי צה"ל וליום העצמאות ה־41 באשר הנכם

- רבים
- הם בני האדם
- הנהנים מזיונה
- של אבן האודם הענקית
- בכתרה של מלכת בריטניה
- אלוהים לבדו
- נהנה מזיון של
- אבני האודם המוטלות
- בבטן האדמה
- אין הן מוטלות שם
- כדי להרשים
- להקסים
- או להנות
- את האדם
- גם אין הן מוטלות שם
- לשם שמים
- אין הן יודעות דבר
- על השמים
- מה לרצון להם
- ומה להם לצנינים
- הן מוטלות באשר
- הן מוטלות
- מסבה אחת בלבד:
- כי שם
- במקומן
- הן גובשו לאבני הן
- הן מוטלים כאבני הן
- באשר הנכם
- ועשו
- מה שנבראתם לעשות
- גלויים לעיני האלוהים
- בלבד
- הוא יראה
- וישפוט
- ויגזור
- מי לחושך
- מי לאור

מרדכי הורוביץ

דיאלה אשכנזי

איזון חוזר

שיביטו מספירי המדינה וקוברי הציונות בשנתון הסטטיסטי, לרגל יום העצמאות: עם ישראל חי והוא חי במיספרים גדלים והולכים. כאן ולא בגולה.

ב־1882 מנה העם היהודי כ־8 מיליון נפש. רק 0.3% מתוכו ישמו הלכה למעשה את המישאלה, "לשנה הבאה בירושלים".

ב־1941, על סף מילחמת העולם הראשונה, התיישבו 85,000 שהם כ־0.6% בארץ האבות.

ב־1942, שנה אחרי סגירת שערי ההגירה לארצות־הברית, גרו 1% מ־15 מיליון יהודי התפוצות בפלסטינה.

ערב השואה הגיע העם היהודי לשיא כוחו: 16 מיליון נפש. בתום העלייה החמישית ישבו 3% בלבד מעם ישראל בארץ ישראל.

ב־1948 הכריז מיעוט של 6% מהעם על ריבונות יהודית עבור 94% שנשארו בגולה. עד 1955 פנו 13% עורף לגולה.

עד 1970 כבר שבו 20% הביתה. היום חיים במדינת ישראל 27% מעם ישראל. לאורך 100 שנות ציונות המגמה ברורה: חלק נכבד מהעם שולל את הגולה ומצביע ברגליים בעד הציונות. למרות הירי־דה, למרות הנשירה, למרות המילחמות, האירופאים נפליציה והמתח הערתי, עתיד העם היהודי בידינו. העם היהודי מתכווץ בגולה ועם ישראל מתקבץ בארצו.

תיקורת לקויה

דב שילנסקי, חפץ לשנות את מנגינות הפופ וצילי הג'אז הבוקעים מהשפופרות במישרדי־הממשלה שבהם הקו תפוס. הרעיון, השמעת שירי ארץ ישראל תחתם. תארו לכם איך ישמעו ממישרד ראש־הממשלה את השיר "איזו מדינה", באוצר יענו ב־סלינו על כתפנו, "ולישכת רבין תאמץ את יורים ובוכים". אני דווקא בעד השינוי, אך רצוי שיר־הכנסת יקדיש את זמנו לצו השעה ולא לתו השעה. להשי תיק, או לפחות להמיר עיט, את הצלילים ה־צורמים הבוקעים מ־בית־הנבחרים, מגליית האתר, ממירקע הטל־וויזיה ומדפי העיתר תונות. שירי־שילנסקי קי מהבימה הציוברית ומהמסך הקטן את מסך תחלת הקללות והגידופים — שירי ארס ישראל — תחת להתנפל על קול הג'אז הזה.

דב שילנסקי

עלת פרסומי, תעלים חזק

האום כעווש הולם בעיני ועדות ההולם

ברדישה לקבלת בית לאומי אונסיס חברי ועדות־ההולם נשים פלסטיניות על איציות להוראות ארונגיה האמיתיים. הפשע: בעלי־הבית יצאו לעבוד בישראל. מה יותר הולם

מאיד ליפשיץ

להיות עם חופשי בארצנו

שהרי בעבור זה באנו לפינה הפרטית שלנו במיזרח התיכון הפרוע. בדיוק לשם כך עזבנו, אנחנו או הורינו, ואולי הסבים והסבתות — למי שהיה מספיק מזל ושכל — את כל הגלויות. להיות עם חופשי בארצנו.

כי פרנסה ודיר והשכלה מצאו היהודים בכל חור על המפה, במשך 2000 שנה. גירוש קטן מפה לשם, פוגרומצ'ק פשוט פה ושם, אסור שיפריעו לראיה הכללית של התמונה — היינו לגזע של שורדים טיבעיים, בעלי כושר־הסתגלות אדיר לשינויים. אבל גם רצינו להיות עם חופשי בארצנו.

עוד לפני השואה. עוד הרבה לפני שהוכח כי האנטי־שמיות יכולה להביא להכחדתנו מעל פני האדמה. חלק נכבד מיהודי העולם פשוט לא סבל את הרעיון, כי נגזר עליהם לחיות את חייהם בנפרד מתמיד ממה שעומד לעולל הגוי, הפריץ. נמאס להם להסתובב בחוצות עיירות מיזרח־אירופה או ערי אסיה וצפון־אפריקה כשפניהם בווערות מבושת הסטירה, ואחוריהם לווהטים בחרפת הבעיטה. עז היה רצונם להיות עם חופשי בארצם.

ושולם מלוא המחיר בדרך למימוש הרצון — החלום בן 2000. היום, יום הזיכרון, כשיעלו הקרובים והחברים למיקד־שי־הגבורה בבתי־העלמין הצב־איים, ניתן לספור, עד לטיפת הדם האחרונה, את התמורה הנוראה להקמת המדינה. אך כל כך רצינו להיות חופשיים על פני האדמה.

וזכינו והגענו. ובנינו ועשינו. ונלחמנו על הכל, כל הזמן. ומחר נחוג את יום העצמאות, ונשמח באמת שימחה גדולה, כי אכן יש סיבה טובה למסיבה. במקביל, ניקח ללב את אירועי השנה ה־41 לישראל. גם נשים לב כי כאן, במולדת הישנה והטובה, חזרנו אחורה למציאות ששררה בגולה. עד שלא נדע אם נכונה ההגדרה — עם חופשי בארצו.

לאו דווקא בגלל הרצח הספציפי של השניים בצהרי היום בירושלים. גם לא מיקרים ידועים אחרים, שבהם ביצעו ערבים פשעים נתעבים כלפי היהודים. אלה אמנם דברים אימים ונוראים, שחובה להילחם בהם עד חורמה, אך הם רק אחד הסימפטומים לתופעה.

הבעייה רחבה הרבה יותר. הגולותיות הרימה את ראשה המכוער. החל מהתבטלות לפני הגוי, הערבי. עבור דרך הפקרת דמי יהודים, כפי שקורה למתיישבים בנסיעה יום־יומית בכבישים. הישראלי הגאה עוקף את הגליל הערבי, את המשולש הקטן המוסלמי, את ירושלים העתיקה והכותל המערבי.

הנה שבים הימים של ההסתגרות בתחום המושב. הפעם במדינה של יהודים עם עצמם. בתוך העיר העברית הראשונה עוברת אם יהודיה צעירה עם עגלה למדרכה השנייה. שכן מולה היא רואה כמה פועלים מהשטחים מתגודדים בחבורה. לא רוצים בעיות וצרות. בסך הכל רוצים להגיע הביתה בשלום, למסיבת יום העצמאות.

הפחד מחלחל לתוך הריקמה הלאומית. הדג אמנם מסריח מהראש, אבל הריקבון כבר פשה בכל הגוף. עם חופשי בארצו, הוא עם חופשי בעריו וברחור־בותיו, ללא צורך לדאוג כל הזמן, מחשש לסכין ערבית בגב. העם צריך להרגיש חופשי בכל ארצו, ולא רק במובלעות יהודיות טהורות.

מסתבר שלהיות מדינה עצמאית זה ג'וב מאוד רציני. לא די בהכרזות ופיטומים של המנהיגים. חובה גם, ובעיקר, לעשות מעשים: להראות לגר התושב מי באמת בעל־הבית ובעל השליטה על המצב. להבהיר לישראלים החופשיים והעצמאיים את זכותם הטיבעית וההיסטורית להגנה עצמית. לטפל בפרועים טיפול יסודי וחרוף. להפעיל את החוק במיטת חוק. להתזיר את הביטחון לדרכים, ליישובים, לרחובות הערים, לנשמת היהודים. צריך להוציא את הגולה מישראל. צריך לחזור ולהרים את הראש, ואם נחוץ, גם את היד. כדי שבשנה ה־42 לעצמאותנו נוכל באמת ובתמים לומר כי היינו לעם חופשי בארצנו.

שכל של בלאטה עם דיעות קדומות

מחבר הספר שחור כמוי צבע את עורו בשחור, כדי להסתובב בריום ארצות־הברית כשחור, ולקח בסרטן העור. יורם בינור, שהתחזה כעל־חסיין ממתנה־הפליטים בלאטה, לצורך כתיבת סיפרו אויבי אני עצמי, פשוט

לקח בצביעות. בינור סיפר לקוראיו בחו"ל, כי "אחת החוויות הקשות ביותר" אירעה בחור־האוכל של קיבוץ, שאליו הגיע כמתגרב ערבי: "300 זוגות עיניים הורמו... כדי להינעץ בי".

מה היה גורלו של העיתונאי האמריקני הופיע במחנה בלאטה מחופש ליוורם יהודי? האם רק עיניים היו ננעצות בו? בניצול ציני של בורות הקורא הור מצייץ יורם בינור, כי בעלי דיעות קדומות הזהירו את המתגורבים ש"אסור לנסוע בטרמפ עם ערבי, דבר זה כרוך בסכנת רצח או אונס." באמת רק דיעות קדומות? גורל זיווה גולדובסקי ז"ל בת ה־18, חייכת מפ"ם וחברת רעות, לא אוכר בספר. באוגוסט אשתקד היא נרצחה, נאנסה וגופתה נשרפה בידי חבריה מאל־בירה. חבר קיבוץ של הנרצחת, רוני וגנר, אמר: "הרעיון של אחוות עמים לא היה רק סיסמה, היא יישמה את זה." לה לא היו דיעות קדומות.